

PROSJEKTET

”DEN INFORMASJONSKOMPETENTE LÆRER”

Informasjonskompetanse og skolebibliotekutvikling

Mål

- Utdanning av lærere med digitale ferdigheter og informasjonskompetanse, lært gjennom eget studieløp og praksis på skoler med gode skolebibliotek.
- Utvikling av gode skolebibliotek på praksisskoler og et lærerpersonale som er flinke til å bruke biblioteket som læringsressurs og læringsarena i sin pedagogiske virksomhet.
- Utvikling av god informasjons-/digital kompetanse blant øvingslærere tilknyttet Høgskolen i Bergen
- Utvikle en pilotundersøkelse som grunnlag for et forskningsprosjekt om utvikling av informasjonskompetanse blant lærerstudenter og øvingslærere

Bakgrunn

To RLE-lærere ved lærerutdanningen, Høgskolen i Bergen (HiB, AL), har i flere år samarbeidet med biblioteket ved lærerutdanningen om å undervise studentene i informasjonssøking og kritisk kildebruk knyttet til oppgave-(mappe-)skrivning. Samarbeidet er integrert i en delvis nettbasert RLE-studieenhet på 20 studiepoeng (*RLE 1 på nett*) som studentene tar første året i grunnutdanningen. Opplæringen omfatter en oppgave (oppgave nr. 1) som bibliotekarene evaluerer. Prosjektet bruker It's Learning som læringsplattform. Det trekkes også inn erfaringer fra faget mediekunnskap og tekstproduksjon knyttet til studentenes praksisperioder i skolen.

Opplegget har vist seg å gi studentene en grunnleggende innsikt og forståelse i informasjonshåndtering som de har nytte av gjennom hele studieløpet. Slike generelle ferdigheter og kunnskaper som læres i en spesiell faglig sammenheng, har stor overføringsverdi til andre fag og emner. I lærerutdanningen har opplæring i slike ferdigheter en dobbel målsetting: For det første skal den føre til at studentene selv blir reflekterte, etisk bevisste og kritiske brukere av andres kunnskap i sin akademiske utvikling. For det andre skal de ta med seg slike innsikter og ferdigheter inn i sin fremtidige yrkespraksis som lærere.

Når lærerstudentene underveis i utdanningen skal ha sine praksisperioder i skolene, vil det være naturlig for dem å trekke inn skolebiblioteket som læringsarena for elevene for at de skal lære seg å søke etter og bruke informasjonskilder i problem- og oppgaveløsning. Et godt skolebibliotek kan ikke bare tilby bøker, men også veiledning når det gjelder å finne relevant stoff på internett og i andre digitale kilder. Dette korresponderer godt med kravet om digitale ferdigheter i Kunnskapsløftet (LK06). I dag preges situasjonen av nye nettilbud (web 2.0 /sosial web) der elevene ikke bare innhenter informasjon, men selv bearbeider og presenterer seg selv og sine egne tekster. I dette prosjektet benyttes begrepet informasjonskompetanse for å samle ulike aspekter ved håndtering av digitale medier, fra verktøyperspektiver og didaktikk til digital dannelse.

Et annet perspektiv med bruk av skolebiblioteket er lesetrening og lesestimulering. For at elevene skal kunne finne frem til, forstå og fortolke ny informasjon forutsettes leseferdigheter som harmonerer med behovet for å kunne orientere seg i et fagstoff, som gradvis blir mer komplekst og utfordrende. Arbeidet med utvikling av informasjonskompetanse og leseferdigheter henger tett sammen, og det er viktig at studentene er oppmerksomme på dette. I skolesammenheng må elevene bruke både faglige informasjonskilder og skjønnlitterære tekster i oppgaver og problemløsning, og de må selv kunne produsere tekster som kombinerer ulike medieformer.

Vårt prosjekt bygger på en pedagogisk grunntanke om at det bør være en sterk sammenheng mellom teori og praksis. Det vil si at den innsikten studentene selv får gjennom forelesninger og eget studiearbeid, har overføringsverdi til praksisen de selv skal ut i som lærere.

Tilgang til skolebibliotek i grunnskolen i Hordaland er jevnt over god, men mange skolebibliotek er ikke godt nok utnyttet som ressurs og læringsarena. Mange skolebibliotek er minimumsløsninger, hvis kvalitet kan diskuteres. I forhold til datautstyr er mange skoler derimot godt utstyrt, men mangler tilstrekkelig kompetanse blant lærerne for å kunne utnytte utstyret på en god måte. Her trengs det utvikling av både teknisk og didaktisk kunnskap om bruk av digitale medier i undervisningen.

Regjeringen har etablert et fireårig program for skolebibliotekutvikling, som startet opp 1.01.2009. Rammen for programmet er 10 mill. kroner per år. Programmet er styrt av Universitetet i Agder (UiA), og midlene skal bruke til et obligatorisk etterutdanningsprogram for skolebibliotekarere og lærere i ulike fag. Inntil 3 skoler fra hver kommune kan komme med i programmet.

Prosjektet *Den informasjonskompetente lærer* skal forankres i skoler som er opptatt av å bruke skolebiblioteket som en integrert ressurs i elevenes læringsarbeid og med relativt velfungerende bibliotek. Utgangspunktet for utvalg av skoler er at skolene har en ledelse samt skolebibliotekansvarlige som er interessert i å videreutvikle bibliotektenestene. Det er ingen motsetning mellom å søke deltakelse i etterutdanningsprogrammet ved UiA og deltakelse i dette prosjektet ved HiB, AL.

Tiltak

1. I praksisperiode våren 2010 skal (førsteårs)studenter som er inne i *RLE 1 på nett*, planlegge og gjennomføre et undervisningsopplegg for grunnskoleelever der bruk av skolebibliotek og bruk av sosiale web 2.0 ressurser er tydelig med i opplegget.
2. Praksisskolene Garnes (Bergen), Kringlebotn (Bergen), Varden (Bergen), Søfteland (Os), Tertnes (Bergen) og Ulveset (Fjell) bruker en planleggingsdag til å kurse lærerne i bruk av biblioteket i skolens pedagogiske virksomhet. Prosjektet tilbyr bibliotekfaglige kursholdere.
3. Praksisskolene utarbeider en plan for utvikling av informasjonskompetanse og skolebibliotek. Det forutsettes at skolens ledelse og faglige personalet er involvert i arbeidet og er enig i planens innhold og er villig til å jobbe med realisering av den.
4. Praksislærere og skolebibliotekansvarlige får tilbud om å delta i et kurs over 4 dager med oppfølging på praksisskolene. Dette vil formidle kunnskap om skolebibliotek og bruk av dataressurser. Kurset inngår samtidig i praksisstudentenes fagplan: intensjonen er å integrere kurset i deres obligatoriske opplæring slik at skolebibliotekarene fra praksisskolene følger samme opplæringen i skolebibliotek kunnskap som studentene.
5. Skolebibliotekene på praksisskolene får tilført en ekstra timeressurs på 3 timer i uken for å videreutvikle bibliotektenesten. Det blir gitt bibliotekfaglig veiledning innenfor visse rammer gjennom skoleåret.
6. I prosjektet skal det lages en samling/koffert med bøker og gjenstander (artefacts), som passer inn i RLE-faget. "Pakken" skal være eksempel på hvordan skolebiblioteket kan sette sammen læringsmateriell.
7. Det skal legges til rette for systematisering, skriftliggjøring og publisering av praksisbasert kunnskap knyttet til lærerutdanningen.

Deltakere

Prosjektet er et samarbeids- og pilotprosjekt mellom HiB, 6 utvalgte praksiskolere og Hordaland fylkesbibliotek. Deltakerne vil være lærerstudenter, RLE-fag-, mediefag- og bibliotekfag-lærere ved HiB, rådgivningstjenesten ved fylkesbiblioteket og skolebibliotekansvarlige samt ledelsen ved praksis-

skolene. Det er ønskelig og et mål at hele lærerpersonalet ved praksisskolene, så langt råd, trekkes med i prosjektet.

Tidsramme:

- Planlegging vår 2009
- Gjennomføring skoleåret 2009 – 2010
- Evaluering høst 2010

Organisering:

- Prosjektansvarlig: HiB.
- Faglig prosjektleder: Førsteamanuensis Kari Flornes.
- Styringsgruppe: Leder og sekretær (RLE-lærere ved HiB), hovedbibliotekar (HiB), fylkesbiblioteksjef, rektor fra en av praksisskolene, avdelingsbibliotekar (HiB, Landås).

Budsjett

Utgifter:

Utvikling av ny fagplan og undervisning	50 000
Prosjektledelse og administrasjon:	40 000
Kursing av skolebibliotekansvarlige	50 000
Bibliotekfaglig veiledning, prosjektdeltaking fylket	10 000
Timerressurser til praksisskolenes bibliotek	250 000
<u>Evaluering og rapportskrivning</u>	<u>30 000</u>
SUM	420 000

Inntekter:

Høgskolen i Bergen, lærerutdanningen	50 000
Høgskolen i Bergen, prosjektmidler	30 000
Høgskolen i Bergen, biblioteket	50 000
Hordaland fylkesbibliotek	50 000
<u>Ekstern finansiering</u>	<u>250 000</u>
SUM	420 000

05.06. 2009